

Sygn. akt VI ACa 728/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Grażyna Kramarska (spr.)

Sędzia SA – Jolanta Pyżlak

Sędzia SO del. – Tomasz Pałdyna

Protokolant: – sekretarz sądowy Paulina Czajka

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...)

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 7 grudnia 2015 r.

sygn. akt III C 723/15

I. oddała apelację;

II. zasądza od M. K. na rzecz Skarbu Państwa – (...)kwotę 990 zł (dziewięćset dziewięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 728/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 czerwca 2015 r. powód M. K. wniósł o zobowiązanie pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez (...) do przeproszenia go za dokonane naruszenia dóbr osobistych, których skutków nie da się usunąć, poprzez zamieszczenie na koszt pozwanego w ciągu 7 dni od uprawomocnienia się wyroku na stronie internetowej (...) w dziale „Ogłoszenia i komunikaty” czcionką (...), rozmiar „(...)” z pojedynczą interlinią tekstu: „Wyrażam ubolewanie, że (...) dopuścił się naruszenia dóbr osobistych Pana M. K. poprzez umieszczenie go w jednostkach penitencjarnych niespełniających standardów cywilizowanego państwa i za wszystkie wyrządzone Panu M. K. szkody niematerialne szczerze przepraszam”, dostępnego przez 30 dni, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 245.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 5.000 złotych na cel (...) na rzecz Fundacji (...) oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu powód powołał się na to, że przeludnienie cel, w których był izolowany, powodowało u niego brak komfortu psychicznego, utrudniało zachowanie prywatności i intymności. Ponadto powodowało częste konflikty i agresję więźniów osadzonych wraz z powodem, co skutkowało dyskomfortem oraz narastającym strachem

i niepokojem o własne zdrowie i życie, a także stanowiło naruszenie jego dóbr osobistych. Za naruszający jego dobra osobiste powód wskazał stan techniczny cel, w których przebywał, tj.: wilgoć tam panującą oraz zagrzybione ściany, a także brak możliwości wietrzenia cel, co z kolei wpłynęło na pogorszenie się jego stanu zdrowia oraz samopoczucia. Powód nadto wskazał, że naruszały jego prawo do intymności konieczność korzystania z kąpek sanitarnych nieoddzielonych od reszty pomieszczenia mieszkalnego, ograniczony przydział środków higieny osobistej oraz możliwość kąpieli przysługująca raz w tygodniu. Zarzucił także ograniczony dostęp do opieki medycznej, a także brak profesjonalizmu pracowników więziennej służby zdrowia. Jednocześnie powód podniósł, że był wielokrotnie bity i poniżany przez funkcjonariuszy służby więziennej.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowanie, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – (...) według norm przepisanych. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powoda w całości w stosunku do Skarbu Państwa – (...) w K. (pobyt w latach 1987-1988), (...) w (...) – Oddziału (...)w M. (pobyt w latach 2006-2007) oraz w części w stosunku do (...) w L. i (...) we W. w zakresie pobytów sprzed 2013 r., wskazując na to, że roszczenia te jako odnoszące się do naprawienia szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, o którym mowa w art. 442⁽¹⁾§ 1 zd. 1 k.c., uległy przedawnieniu w w/w zakresie. Strona pozwana zakwestionowała powództwo zarówno co do zasady jak i co do wysokości, podnosząc, że powód w żaden sposób nie udowodnił, że pozwany naruszył jego dobra osobiste oraz podkreślając, że zaprzecza wszelkim twierdzeniom i zarzutom pozwu, których wprost nie przyznaje.

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2015r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo, zasądził od powoda na rzecz (...) kwotę 120 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, a nieuiszczone koszty sądowe przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód przebywał w różnych jednostkach penitencjarnych: od dnia 1 grudnia 1987 r. do dnia 12 sierpnia 1988r. w Zakładzie Karnym w K., od dnia 15 lipca 1986 r. do dnia 8 kwietnia 1987 r., od dnia 11 kwietnia 1990 r. do dnia 11 maja 1992 r., od dnia 1 lutego 1993r. do dnia 10 stycznia 1995 r. i od dnia 6 listopada 1995 r. do dnia 20 listopada 1995 r. w Areszcie Śledczym w L.. W okresie od dnia 20 listopada 1995 r. do dnia 2 lutego 1996r., od dnia 27 czerwca 1996 r. do dnia 1 lipca 1998 r., od dnia 28 sierpnia 1998 r. do dnia 2 marca 1999 r., od dnia 20 sierpnia 1999 r. do dnia 7 września 2000 r. i od dnia 17 stycznia 2008 r. do dnia 29 marca 2008 r. powód był osadzony w Zakładzie Karnym we W.. Od dnia 2 lutego 1996 r. do dnia 27 czerwca 1996 r. powód przebywał w Zakładzie Karnym w S., następnie od dnia 1 lipca 1998 r. do dnia 28 sierpnia 1998r. przebywał w Areszcie Śledczym W. w W.. W Areszcie Śledczym w L. przebywał nadto w okresie od dnia 2 marca 1999r. do dnia 7 kwietnia 1999 r., od dnia 7 sierpnia 1999 r. do dnia 20 sierpnia 1999r., od dnia 13 listopada 2004 roku do dnia 19 kwietnia 2005 roku, od dnia 3 września 2006 r. do dnia 26 września 2006 roku, od dnia 2 lipca 2007 r. do dnia 17 stycznia 2008 r. W okresie od dnia 26 września 2006 r. do dnia 2 lipca 2007r. był osadzony w Zakładzie Karnym w L.. Następnie powód przebywał: od dnia 18 lutego 2013 r. do dnia 1 marca 2013 r. w Zakładzie Karnym w O., od dnia 1 marca 2013 r. do dnia 26 marca 2013 r. w Zakładzie Karnym we W., od dnia 26 marca 2013 r. do dnia 17 maja 2013 r. w Areszcie Śledczym w L., od dnia 17 maja 2013 r. do dnia 13 maja 2014 r. w Zakładzie Karnym we W., a od dnia 13 maja 2014 r. do dnia 23 lutego 2015 r. ponownie w Areszcie Śledczym w L.. W Zakładzie Karnym we W. powód przebywał w celi nr (...)w terminie od dnia 1 marca 2013 r. do dnia 26 marca 2013 r., w celi nr (...)w terminie od dnia 11 czerwca 2013 r. do dnia 27 listopada 2013 r., w celi nr (...)w okresie od dnia 27 listopada 2013r. do dnia 13 maja 2014 r. oraz w celi (...)w okresie od dnia 17 maja 2013 r. do 11 czerwca 2013 r. W każdej z tych cel zapewniono osadzonemu co najmniej 3m⁽²⁾ powierzchni. W Zakładzie Karnym przeprowadzano szereg kontroli przewodów wentylacyjnych oraz kominowych. Wykonywano też pomiary natężenia oświetlenia podstawowego. W ich wyniku nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. Powód otrzymywał trzy posiłki dziennie, w tym przy każdym posiłku otrzymywał gorący napój. W trakcie pobytu w Zakładzie Karnym we W. powód był zatrudniany nieodpłatnie na stanowisku sprzątającego oddział mieszkalny. Powód miał nieograniczony dostęp do wszystkich form zajęć kulturalno- oświatowych, dostępnych na terenie jednostki. Nie odnotowano żadnego konfliktu powoda z innymi osadzonymi, nigdy też nie zgłaszał on żadnych uwag i skarg w przedmiocie pobicia bądź też znęcania się.

W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w L. powód miał zapewnioną w celi mieszkalnej powierzchnię 3 m². Cele, w którym przebywał powód, nigdy nie były zagrzybione, a wszystkie drobne usterki naprawiane były na bieżąco. Temperatura powietrza w celi wynosiła zgodnie z obowiązującymi przepisami minimum 20 stopni C.. W celach tych działała wentylacja grawitacyjna, zapewniając odpowiednią wymianę powietrza, wszystkie pomieszczenia wyposażone były w okna rozwierno- uchylne umożliwiające odpowiednią wymianę powietrza. Każda z cel wieloosobowych wyposażona była w oddzielny murowany kącik sanitarny zapewniający intymność. Powód miał również możliwość prania i suszenia odzieży w celi mieszkalnej, otrzymywał ku temu niezbędne środki czystości. Powód w trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w L. miał możliwość korzystania z zajęć kulturalno- oświatowych, wyróżniał się zaangażowaniem w twórczość artystyczną, szkicował obrazy ołówkiem, malował. Miał również zapewniony dostęp do świetlicy oddziałowej, w której znajdowały się telewizory, odtwarzacze dvd, piłkarzyki stojące, mógł również korzystać z biblioteki, a w okresie letnim z zajęć rekreacyjnych. Powód składał skargi dotyczące warunków bytowych, braku zatrudnienia, niewłaściwego leczenia, braku zezwoleń na opuszczenie jednostki penitencjarnej oraz sposobu traktowania go przez funkcjonariuszy. W wyniku postępowań wyjaśniających przeprowadzonych przez Dyrektora Aresztu Śledczego oraz Dyrektora (...) ustalono, że wszystkie jego zarzuty są bezpodstawne. Powód przez cały okres przebywania w jednostkach penitencjarnych miał nieograniczony dostęp do opieki medycznej. W Areszcie Śledczym w L. konsultowany był urologicznie i neurologicznie, a także przez specjalistę chorób zakaźnych, korzystał także z wizyt u psychologa i okulisty, który stwierdził jaskrę pierwotną i zalecił farmakoterapię. W ciągu 9 miesięcy pobytu w tej jednostce powód miał pięciokrotnie wykonywane badania laboratoryjne, dwukrotnie USG jamy brzusznej, CT głowy oraz dwukrotnie EKG, w którym nie stwierdzono odchyień od normy. W trakcie pobytu w Zakładzie Karnym we W. powód otrzymywał leki stosownie do zgłaszanych dolegliwości, w ilościach terapeutycznych, których nie zażywał, a podejmował próby handlu lekami. Wtedy powód konsultowany był m.in. przez lekarza specjalistę chorób wewnętrznych, psychiatrę, chirurga, pulmonologa. Stwierdzono, że wszelkie problemy zdrowotne, z jakimi borykał się powód, były następstwem wcześniejszego nieprawidłowego trybu życia, samookaleceń, tatuaży, alkoholizmu i zażywania środków odurzających.

Sąd Okręgowy uznał za skuteczny - w świetle przepisu art. 442⁽¹⁾ § 1 k.c. - zarzut przedawnienia roszczenia podniesiony przez stronę pozwaną co do roszczeń związanych z pobytem powoda w jednostkach penitencjarnych przed dniem 26 czerwca 2012 r., a zatem 3 lata przed datą wniesienia pozwu w dniu 26 czerwca 2015 r. Przyjął też, że skoro powód swoje żądania wiąże z pobytem w ZK w K., AŚ L., ZK w M. i ZK we W., to w całości przedawnione są roszczenia przeciwko (...)w K. i (...) w M., natomiast roszczenia przeciwko (...) L. i (...)W. przedawnione są częściowo, tj. w zakresie pobytów powoda przed 26 czerwca 2012 roku. Sąd Okręgowy uznał za oczywiste to, że powód w chwili, kiedy przebywał w poszczególnych jednostkach penitencjarnych, był świadom istnienia szkody, miał również świadomość co do osoby obowiązanej do jej naprawienia, podkreślił również, że sam powód nie wskazał konkretnie, kiedy dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. W ocenie Sądu Okręgowego powód, który od prawie 30 lat (w momencie, gdy wnosił pozew) przybywał z przerwami w różnych jednostkach penitencjarnych na terenie całego kraju, zdawał sobie sprawę z tego, w jakich jednostkach przebywał lub odbywał karę, jakie były w nich warunki socjalno- bytowe. Wiedział też doskonale, kto jest odpowiedzialny za utrzymanie aresztów i kto nimi zarządza. Sąd Okręgowy wskazał także na to, że wiedza odnośnie pozywania Skarbu Państwa w związku z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności przez osoby osadzone w jednostkach penitencjarnych jest powszechna w tych środowiskach, na co wskazuje bardzo duża ilość spraw tego typu kierowanych do Sądów. W związku z tym trudno sobie wyobrazić, aby takowej wiedzy nie posiadał powód jako osoba przebywająca od dłuższego już czasu w warunkach izolacji więziennej. W ocenie Sądu Okręgowego przyjmowanie innego kryterium związanego z rozpoczęciem biegu przedawnienia, niż obiektywny, tj. związany z pobytem powoda w poszczególnych jednostkach penitencjarnych, byłoby niczym nieuzasadnione.

Sąd Okręgowy wskazał także na to, że przepis art. 442¹ § 1 k.c. wprowadza też drugą regułę, zgodnie z którą termin przedawnienia roszczeń deliktowych nie może być dłuższy niż 10 lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, przy czym przepis ten ściśle określa początek biegu przedawnienia i nie zastrzega jakiegokolwiek wyjątku czy odstępstwa od tej zasady.

W związku z uznaniem, że doszło do przedawnienia części roszczeń powoda, Sąd Okręgowy dokonał oceny merytorycznej jedynie roszczeń powoda związanych z jego pobytem w Zakładzie Karnym w O. w terminie od dnia 18 lutego 2013 r. do dnia 1 marca 2013 r., w Zakładzie Karnym we W. w okresie od dnia 1 marca 2013 r. do dnia 26 marca 2013 r. oraz od dnia 17 maja 2013 r. do dnia 13 maja 2014 r., a także w Areszcie Śledczym w L. w okresie od 26 marca 2013 r. do 17 maja 2013 r. oraz od dnia 13 maja 2014 r. do dnia 23 lutego 2015 r. Sąd Okręgowy na wstępie zauważył, że

powód - reprezentowany przez pełnomocnika radcę prawnego - złożył kolejny, sztamkowy pozew, zawierający identyczną argumentację i przytaczający analogiczne okoliczności zaistnienia szkody jak zawarte w innych pozwach osób pozbawionych wolności. W pozwie tym brak jest jakichkolwiek nowych okoliczności, które odróżniałyby roszczenie powoda od roszczeń z szeregu innych pozwów przeciwko jednostkom penitencjarnym. Sąd Okręgowy ocenił też, że na powodzie spoczywał ciężar wykazania krzywdy, jakiej doznał wskutek pobytu w Areszcie Śledczym w L., w Zakładzie Karnym we W. i w Zakładzie Karnym w O. oraz że powód w niniejszej sprawie nie sprostował temu obowiązкови, bowiem nie udowodnił tych okoliczności, jakie podnosił w pozwie i w kolejnych pismach procesowych, tj. że działania pozwanego, z których wywodzi on naruszenie jego dóbr osobistych, rzeczywiście miały miejsce, a także że stanowiły działania celowe. W ocenie Sądu Okręgowego powód nie wykazał tym samym, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Sąd Okręgowy wskazał na to, że z dokumentacji przedstawionej przez pozwanego, historii rozmieszczenia powoda w poszczególnych zakładach karnych oraz informacji o powierzchni cel wynika, że w żadnym okresie objętym pozwem, powód nie przebywał w celach o pow. poniżej 3 m² na jednego osadzonego, a zatem nie przebywał w warunkach przeludnienia. Odnosząc się do zarzutów w kwestii otrzymywania przez powoda niewystarczającej ilości środków czystości i higienicznych, Sąd Okręgowy wskazał na to, że kwestia ta jest szczegółowo uregulowana w przepisach i każdy więzień otrzymuje taką samą ilość proszku do prania, pasty do zębów czy też papieru toaletowego. Za niezasadny Sąd Okręgowy uznał zarzut dotyczący niewłaściwej - zdaniem powoda - opieki medycznej, wskazując na to, że powód miał nieograniczony dostęp zarówno do internisty, jak i do specjalistów z różnych zakresów medycyny: specjaliści chorób wewnętrznych, chorób zakaźnych, psychologa, pulmonologa, chirurga. Wykonano też u powoda szereg badań diagnostycznych m.in. tomografię komputerową głowy, a w przypadku zgłaszania dolegliwości powód otrzymywał stosowne leki. W ocenie Sądu Okręgowego nie sposób było uznać, że dolegliwości, z jakimi zgłaszał się powód do więziennego ambulatorium, były bagatelizowane, choćby z tego względu, że w okresie 9 miesięcy pobytu powoda w Areszcie Śledczym w L. wykonano u niego tyle badań specjalistycznych i umożliwiono mu wizyty u tak wielu lekarzy różnych specjalizacji, że prawdopodobnym jest, że korzystając z publicznej służby zdrowia, na ich przeprowadzenie musiałby czekać zdecydowanie dłużej. Za całkowicie bezpodstawne Sąd Okręgowy uznał też zarzuty odnoszące się do tego, że powód nie otrzymywał koniecznych leków m.in. z powodu ich braku w danej jednostce penitencjarnej, wskazując na to, że powód żądał leków w ilości większej niż wymagana, nawet pomimo faktu, iż otrzymał leki o identycznym składzie leczniczym ale o innej nazwie handlowej. W ocenie Sądu Okręgowego powód nie udowodnił również twierdzeń, ażeby wyżywienie, jakie otrzymywał w jednostkach penitencjarnych, było popsute, niedogotowane czy też pozbawione wartości odżywczych. Sąd wskazał na to, że również ta kwestia uregulowana jest stosownym Rozporządzeniem Ministra (...), a z informacji przedłożonych przez stronę pozwaną wynika, że zarówno proces zakupu artykułów spożywczych, jak również proces powstawania posiłków dla więźniów i ich świeżość są weryfikowane przez szereg osób oraz organów, w tym (...). Zdaniem Sądu pierwszej instancji brak było również jakichkolwiek dowodów, ażeby wobec powoda dochodziło do przemocy fizycznej czy to ze strony innych osadzonych czy też pracowników służby więziennej. Jak wskazała strona pozwana, w sytuacji, kiedy powód zgłaszał skargi w tym zakresie, prowadzone były postępowania wyjaśniające, przy czym nigdy nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. Strona pozwana przedłożyła również szereg notatek służbowych pracowników poszczególnych jednostek penitencjarnych, którzy zaprzeczyli, by kiedykolwiek stosowali wobec powoda przemoc czy to fizyczną czy też psychiczną. Natomiast powód nie przedłożył żadnych dowodów celem udowodnienia, że do tego rodzaju incydentów rzeczywiście dochodziło.

Sąd Okręgowy zważył, że niezapewnienie właściwych warunków osadzenia w jednostce penitencjarnej i wiążące się z nim roszczenia winny być rozpatrywane w kontekście przesłanek naruszenia dobra osobistego w postaci godności człowieka i nie ma potrzeby odwoływania się do swoistego dobra osobistego w postaci prawa do godnych warunków

odbywania kary pozbawienia wolności (tak: uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC z 2012 r., z. 2, poz. 15; wyrok SN z dnia 11 stycznia 2013 r., I CSK 289/12, (...) Wskazał także na to, że -

zgodnie z poglądem wyrażonym w w. cyt. wyroku dnia 11 stycznia 2013 r. (I CSK 289/12) - skazany ma prawo do odbywania kary pozbawienia wolności w takich warunkach, jakie gwarantuje mu konkretny system prawny, o ile nie naruszają one zakazu tortur i niehumanitarnego traktowania. Ocena roszczeń osoby pozbawionej wolności w związku z niewłaściwymi warunkami osadzenia wymaga podejścia kumulatywnego, a zatem analizy, czy w konkretnej sprawie warunki te naruszyły godność tej osoby przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności i parametrów decydujących o ich uciążliwości, w tym także czasu przebywania w określonych warunkach. Analiza wszystkich zgłoszonych przez powoda zarzutów dotyczących osadzenia go w poszczególnych zakładach karnych oraz zgromadzonego materiału dowodowego zdaniem Sądu Okręgowego uprawniała do stwierdzenia, że nie doszło do naruszenia jakichkolwiek dóbr osobistych powoda. Tym samym Sąd Okręgowy uznał, że brak podstaw do zasądzenia na rzecz powoda jakiegokolwiek kwoty zadośćuczynienia z tytułu warunków odbywania przez niego kary pozbawienia wolności oraz naruszenia dóbr osobistych z uwagi na przedawnienie roszczenia w przeważającej części oraz na jego nieudowodnienie w pozostałym zakresie. Sąd Okręgowy podkreślił, że powód nie złożył żadnych wniosków dowodowych celem wykazania prawdziwości swoich twierdzeń, nie zgłosił wniosku chociażby w przedmiocie przesłuchania współosadzonych, z którymi przebywał i którzy byliby w stanie potwierdzić, iż doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda z uwagi na warunki socjalno- bytowe panujące w poszczególnych jednostkach penitencjarnych czy też brak dostępu do opieki medycznej.

W apelacji od tego wyroku powód zaskarżył wyrok w części, tj. w punktach I. i II. „również co do roszczeń majątkowych”, wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz całej żądanej sumy, ewentualnie poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi I instancji. Powód sformułował zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj. art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. poprzez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenia prawa procesowego - art. 233 k.p.c. - polegającego na nierozważeniu w toku podejmowania decyzji wszystkich okoliczności oraz na nierozważeniu w toku podstępowania wszystkich wniosków dowodowych poprzez błędne stwierdzenie, iż skutecznie został podniesiony zarzut przedawnienia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, jak również dokonaną przez ten Sąd ocenę prawną co do przedawnienia części roszczeń majątkowych zgłoszonych przez powoda oraz nieudowodnienia przez powoda przesłanki odpowiedzialności strony pozwanej w postaci naruszenia dóbr osobistych powoda.

Na wstępie należy zauważyć, że wątpliwości interpretacyjne budzi treść wniosków apelacji w zestawieniu z określeniem w niej zakresu zaskarżenia. Powód wskazał, że skarży wyrok w punktach I. i II. „również” co do roszczeń majątkowych, co by wskazywało na to, że zaskarżeniem objęte jest przede wszystkim rozstrzygnięcie oddalające powództwo o nakazanie pozwanemu zamieszczenia stosownego tekstu przeprosin czyli oddalające roszczenie niemajątkowe. Z kolei wnioskując o zmianę zaskarżonego wyroku powód z jednej strony żąda uwzględnienia powództwa w całości (a zatem również w zakresie roszczenia niemajątkowego), z drugiej jednak doprecyzowuje, że zmiana ta polegać ma na zasądzeniu na jego rzecz całej żądanej sumy, co świadczyć może nie tylko o tym, że powód nie domaga się już uwzględnienia roszczenia niemajątkowego, ale nadto że nie popiera już żądania zasądzenia kwoty 5.000 zł na wskazany cel społeczny, bowiem kwota ta nie miałaby być zasądzona na jego rzecz a na rzecz innego podmiotu. Niezależnie jednak od wyników wykładni treści apelacji powoda apelacja ta nie może być uwzględniona w żadnym zakresie.

Sąd Okręgowy zasadnie ocenił, że doszło do przedawnienia roszczeń majątkowych wywodzonych przez powoda z faktu pobytu w jednostkach penitencjarnych przed dniem 26 czerwca 2012 r., a zatem wcześniej niż 3 lata przed datą wniesienia pozwu w dniu 26 czerwca 2015 r. Powód podważając pogląd Sądu pierwszej instancji w tej kwestii, jednocześnie nie formułuje zarzutu naruszenia przepisu art. 442¹ §1 k.c. przez ten Sąd, ewentualnie podniesiony taki zarzut należałoby też uznać za niezasadny. Sąd Okręgowy trafnie bowiem uznał, że powód dowiedział się o szkodzie i o osobie zobowiązanej do jej naprawienia każdorazowo w czasie pobytu w danej jednostce penitencjarnej. O tym, że warunki takiego pobytu stanowią nadmierną dla niego dolegliwość, wykraczającą poza cierpienia i upokorzenia wynikające co do zasady z pobytu w zakładzie karnym i związane z legalną formą karaniami, że wyrządzają mu krzywdę, powód wiedziałby bowiem od razu, niezależnie od stanu świadomości co do istnienia pojęcia ochrony dóbr osobistych i ich rodzaju, czy też znajomości przepisów. Miałby też od razu świadomość, kto jest sprawcą takiego stanu rzeczy, kto ponosi za niego odpowiedzialność. Sąd Apelacyjny podziela tym samym sformułowany w orzecznictwie pogląd mówiący o tym, że o „dowiedzeniu się o szkodzie” w rozumieniu art. 442¹ § 1 k.c. można mówić wtedy, gdy poszkodowany „zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody”, inaczej rzecz ujmując, gdy ma świadomość doznanej szkody. W przypadku, gdy zdarzeniem szkodzącym, a właściwie krzywdzącym, jest osadzenie osoby w przeludnionej celi, bez zapewnienia jej należytych warunków bytowych, sanitarnych, medycznych czy kulturalnych, ujemne następstwa tego zdarzenia (naruszenia dóbr osobistych) takie, jak poczucie poniżenia, upokorzenia, cierpienia są odczuwane w dacie zaistnienia tych zdarzeń, a nie kilka lat później. Nie chodzi bowiem tu o krzywdę przyszłą, ale dziejącą się, odczuwaną wówczas, gdy miały miejsce zdarzenia ją wywołujące (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 sierpnia 2012r. sygn. akt I ACa 260/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 stycznia 2014r. sygn. akt VI ACa 826/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 stycznia 2017r. sygn. akt I ACa 800/16, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 marca 2015r., sygn. akt I ACa 1770/14). Nie zasługuje zatem na akceptację pogląd wiążący bieg terminu przedawnienia roszczeń z możliwością zapoznania się przez powoda z przepisami prawa, z jego dostępem do „odpowiedniej literatury, mediów, czy też do profesjonalnego pełnomocnika”. Przepis art. 442¹ k.c. wprost wskazuje, iż dla rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia konieczna jest wiedza o samej szkodzie i osobie za nią odpowiedzialnej, a nie świadomość możliwości dochodzenia ochrony na drodze postępowania sądowego. Przepis ten nie uzależnia bowiem zastosowania instytucji przedawnienia od poziomu świadomości prawnej osoby poszukującej ochrony, wiążąc ją wyłącznie z wiedzą o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 11 czerwca 2015r. sygn. akt I ACa 971/14, podobnie Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 20 stycznia 2017r. sygn. akt I ACa 800/16, Sąd Apelacyjny w Gdańsku z wyroku z dnia 14 kwietnia 2016r. sygn. akt V ACa 743/15). Podobnie nie miało wpływu na bieg terminu przedawnienia roszczeń samo osadzenie powoda w zakładzie karnym lub areszcie śledczym. Cytowane zaś w apelacji poglądy wyrażone w orzeczeniach Sądu Najwyższego, aczkolwiek trafne, nie mogą znaleźć zastosowania w niniejszej sprawie z uwagi na to, że dotyczą odmiennych okoliczności faktycznych niż okoliczności będące przedmiotem ustaleń w tej sprawie.

Sąd Okręgowy należycie rozważył także zasadność nieprzedawnionych żądań majątkowych powoda dotyczących trzyletniego okresu pobytu powoda w jednostkach penitencjarnych, licząc wstecz od daty wniesienia pozwu. Nie naruszył przy tym ani przepisu art. 233 § 1 k.p.c., ani przepisów prawa materialnego w postaci art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Nie jest uprawnione twierdzenie powoda, że Sąd ten błędnie uznał, że rolą powoda było wykazanie bezprawności działania funkcjonariuszy Skarbu Państwa. Sąd Okręgowy takiego poglądu nie wyraził, wręcz przeciwnie – wskazał na to, że brak bezprawności winien wykazać pozwany.

Podstawą oddalenia powództwa Sąd ten uczynił zaś nieudowodnienie przez powoda faktów mających - zdaniem powoda - świadczyć o tym, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych oraz do wyrządzenia mu krzywdy. Materiał dowodowy, jakim dysponował ten Sąd, ograniczał się do dowodu z dokumentów złożonych przez stronę pozwaną. Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, że ich treść nie potwierdzała stanowiska powoda odnośnie pobytu w przeludnionych celach, bowiem wynikało z niej, że każdorazowo powód miał zagwarantowaną wymaganą przepisami powierzchnię wynoszącą 3 m² na jednego osadzonego. Nie może zatem odnieść skutku odwoływanie się powoda do orzecznictwa wskazującego na to, że umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi o powierzchni przypadającej na osadzonego mniejszej niż 3 m² może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia jej dóbr osobistych. Opis wyposażenia cel, przedstawiony przez pozwanego oraz złożone protokoły kontroli nie potwierdzają też tezy o nieodpowiednich warunkach higienicznych i sanitarnych w celach. Z kolei obszerna dokumentacja medyczna złożona przez pozwanego przeczy twierdzeniom powoda odnośnie ograniczonego dostępu do więziennej służby zdrowia czy lekceważącego podejścia jej personelu do zgłaszanych przez powoda problemów zdrowotnych. Powód, poza ogólnikowym sformułowaniem zarzutu naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. (bez wskazania nadto, którego paragrafu tego przepisu dotyczy ten zarzut), w swojej apelacji nie kwestionuje żadnych ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, nie wskazuje dowodów, które - jego zdaniem - błędnie zostały ocenione przez ten Sąd jak i nie przedstawia własnych wniosków, jakie z materiału dowodowego należało wyprowadzić przy dokonaniu prawidłowej jego oceny. Nie może zatem odnieść skutku - w postaci podważenia ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego - ogólne powołanie się przez powoda w uzasadnieniu apelacji na to, że Sąd ten nie rozważył „w toku podejmowania decyzji wszystkich okoliczności” oraz że „nie można się zgodzić, że powód nie wykazał innych uciążliwości wykraczających poza konieczne elementy związane z pozbawieniem go wolności”. Nieskuteczny jest także zarzut dotyczący nierozważenia wszystkich wniosków dowodowych. Powód nie wskazuje przede wszystkim, jakie wnioski dowodowe zostały pominięte przez Sąd Okręgowy. Jedyнным wnioskiem, który został przez ten Sąd - zasadnie - oddalony, był wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry, nieprzydatny dla ustalenia stanu faktycznego w zakresie warunków pobytu powoda w jednostkach penitencjarnych. Jego dopuszczenie mogło być rozważane dopiero wówczas, gdyby zostało ustalone, że warunki te godziły w dobra osobiste powoda, dla określenia ewentualnego wpływu naruszenia tych dóbr na zdrowie psychiczne powoda. Sąd Okręgowy pominął też dowód z przesłuchania powoda, jednak stało się tak dlatego, że powód z przyczyn nieusprawiedliwionych nie stawiał się na rozprawę przed tym Sądem i nie wnosił też o jego przesłuchanie w miejscu zamieszkania. W pozwie zasygnalizowany został co prawda dowód z zeznań świadków, których dane miały być wskazane w uzasadnieniu pozwu, jednak dopuszczenie i przeprowadzenie tego dowodu nie było możliwe z tego względu, że żadnych świadków w uzasadnieniu pozwu nie wskazano.

Jakkolwiek treść uzasadnienia Sądu Okręgowego wskazuje na to, że Sąd ten rozważał głównie zasadność żądania zasądzenia na rzecz powoda zadośćuczynienia za krzywdę na podstawie art. 448 k.c., jednak należy zauważyć, że ocena, iż nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w czasie jego pobytu w jednostkach penitencjarnych w okresie 3 lat przed wniesieniem pozwu, prowadzi do wniosku, że z powyższej przyczyny nie może być uwzględnione także jego roszczenie niemajątkowe o zamieszczenie tekstu przeprosin oraz żądanie zasądzenia kwoty 5.000 zł na wskazany cel społeczny, wywodzone z pobytu w tych jednostkach w tym okresie.

Przedawnieniu, jak wynika z treści cytowanego przez Sąd Okręgowy przepisu art. 117 § 1 k.c., podlegają roszczenia majątkowe. Upływ terminu przedawnienia z art. 442¹ § 1 k.c. nie miał zatem wpływu na możliwość dochodzenia przez powoda roszczeń niemajątkowych związanych z

warunkami pobytu w jednostkach penitencjarnych przed dniem 26 czerwca 2012 r. Pomimo braku rozważań Sądu Okręgowego na ten temat należy zauważyć, że na przeszkodzie uwzględnieniu tych roszczeń stało niewykazanie przez powoda w żadnym zakresie okoliczności faktycznych mających być podstawą roszczenia niemajątkowego, tj. naruszających jego dobra osobiste warunków pobytu w jednostkach penitencjarnych. Ustalenia dotyczące okresu późniejszego zostały oparte wyłącznie na dokumentach złożonych przez stronę przeciwną. Strona powodowa nigdy nie podniosła, że nie zawierają one informacji na temat okresu sprzed czerwca 2012r. i nie żądała uzupełnienia danych. Sam powód nie był w stanie nie tylko określić warunków pobytu w poszczególnych jednostkach penitencjarnych przed 2012r., ale nawet w sposób jednoznaczny wskazać okresów i miejsc pobytu. Dane na ten temat zawarte w załącznikach do pozwu na k. 8 i 11 są bowiem sprzeczne ze sobą. Obowiązkiem powoda jest wskazanie okoliczności faktycznych, z których wywodzi swoje roszczenie. Brak jest podstaw do tego, by obciążyć stronę przeciwną obowiązkiem sprecyzowania za powoda tych okoliczności. Skoro powód na poparcie swoich twierdzeń o naruszeniu dóbr osobistych nie przytoczył faktów mających o tym świadczyć, nie zgłosił też żadnych wniosków dowodowych i nie żądał uzupełnienia dowodów przedstawionych przez pozwanego, brak było podstaw do uznania, że w jakimkolwiek zakresie jego twierdzenia o naruszeniu dóbr osobistych w okresie przed czerwcem 2012r. mogły być uznane za wykazane i by mogły następnie stanowić podstawę do rozważania ewentualnej odpowiedzialności pozwanego za naruszenie tych dóbr. W takich okolicznościach rozstrzygnięcie oddalające powództwo również w zakresie dotyczącym żądania publikacji przeprosin należy uznać za zasadne.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego (kosztach zastępstwa strony pozwanej) orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 8 ust. 1 pkt 2, § 8 ust. 1 pkt 26 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (w brzmieniu na datę wszczęcia postępowania apelacyjnego).